Pelastustoimen palvelutason ja toimintavalmiuden muutokset

Keski-Pohjanmaan turvallisuus- ja pelastuslautakunta 20.10.2026 § 34
4684/09.00/2026

Valmistelija Pelastusjohtaja Topi Puronhaara, topi.puronhaara(at)pelastustoimi.fi

Talousarvion raami vuodelle 2027

Aluehallituksen päätöksen 24.8.2026 § 181 mukaan hyvinvointialueen talousarvion raamiksi vuodelle 2027 on asetettu 4,55 miljoonan euron ylijäämä. Raami on edelleen jaettu toimialueilla talousarvioraamiksi, mikä on pelastustoimen osalta ulkoinen toimintakate 7 210 337€.

Pelastuslaitoksen kulukasvu vuodelle 2027

Aluehallituksen määrittelemässä ja edelleen toimialueilla jaetussa talousarvioraamissa pelastustoimen ulkoisten kulujen kasvulle vuodelle 2027 on varattu vain 32 500€ enemmän kuin vuoden 2026 talousarviossa. Kulukasvu vuodelle 2027 on lähes 480 000€ ja sitä on talousarvion sisällä kohdennettu ja sopeutettu siten, että raamin ylittäväksi osaksi jää edelleen 401 000€. Kulukasvu koostuu mm. seuraavista eristä:

Asia	**Ulkoisten kulujen kasvu 2027 suhteessa vuoden 2026 talousarvioon**	**Syy**
Henkilöstökulujen kasvu	**383 566**	
Palkkakulujen kasvu päätoimiset (60 hlö)	175 347	Vakanssien määrä säilyy samana. Kulukasvu johtuu yleiskorotuksista
Palkkakulujen kasvu sivutoimiset (230 hlö)	157 600	Kulukasvu johtuu yleiskorotuksista sekä välttämättömistä panostuksista sivutoimisen henkilöstön osaamisen kehittämiseen
Henkilöstösivukulut	50 619	Palkkakulujen kasvu
Palvelujen ostojen kulukasvu	**93 300**	51 000 € kulu 2027 toteutettavasta F-luokan öljyntorjunta-aluksen (1984 käyttöönotettu) elinkaaripäivityksestä ja huolloista korvausinvestoinnin 2,5 milj. € siirtämiseksi ja aluksen käyttöisän jatkamiseksi vuoteen 2032 saakka.
		15 000€ ICT-kulukasvu vuodelle 2027. ICT-kulukasvua on saatu rajoitettua merkittävästi vuonna 2025-2026 tehdyillä teknologiaratkaisuilla sekä siirtämällä uusien viranomaisjärjestelmien käyttöönottoa vuoden 2027 loppuun. Kustannukset tulevat nousemaan merkittävästi vuonna 2028 ja 2029-2030 viranomaisten yhteisten käyttövelvoitettujen ja toiminnan kannalta pakollisten järjestelmien täysimääräisen käyttöönottojen myötä.
		8000€: Posti- ja kuriiripalvelut. Asuinrakennusten paloturvallisuuden itsearviointi
		Muita pienempiä eriä mm. henkilöstön koulutus, muut yhteistoimintaosuudet, asiantuntijapalvelut
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	**-16 200**	Säästöä laitteissa ja kalustoissa. Lisävaraus polttoaineen hinnan nousuun +7.900 €
Avustukset	**2 700**	Indeksiä vastaava korotus
Muut toimintakulut	**-62 300**	Päättyviä leasingsopimuksia
	401 066	**Talousarvioraamin ylittävä kulukasvu**

Merkittävin osa kulukasvusta johtuu yleiskorotusten mukaisesta palkkojen kasvusta. Kulukasvu sisältää myös investointien siirtämisestä johtuvia kasvavia kaluston huolto- ja kunnossapitokuluja. Kulukasvu sisältää myös panostuksia sivutoimisen henkilöstön osaamien, jotta peruskursseja ja viikkoharjoituksia voidaan järjestää enemmän. Nykyinen peruskoulutuksen toteuttaminen ei tuota riittävästi peruskoulutettua henkilöstöä asemapaikoille, joilla on tarve riskejä vastaavasti saavuttaa pätevyys pelastustoimen vaativiin tehtäviin. Myös työturvallisuuden varmistaminen edellyttää minimitasoa korkeampaa osaamista, joka syntyy koulutuksen ja harjoittelun kautta. Vaativiin tehtäviin pätevän henkilöstön määrä nostaa palkkajärjestelmän mukaisesti palkkakustannuksia lisien osalta.

Kulukasvua ei ole mahdollista sopeuttaa talousarvion sisällä aluehallituksen antaman ja toimialoille jaetun talousarvionraamin rajoissa.

Pelastuslaitoksen sopeutusohjelma
Aluehallituksen päätöksen 24.6.2026 § 153 mukaisesti hyvinvointialueella on käyty yhteistoimintaneuvottelut, joiden lopputuloksesta on päätetty aluehallituksen kokouksessa 5.10.2026 § 214. Aluehallitus päätti: ”lähettää pelastustoimen palvelutasopäätöksen 2026-2029 uudelleen valmisteltavaksi turvallisuus- ja pelastuslautakuntaan sekä siten käynnistää yhteistoimintaneuvotteluissa neuvoteltujen asioiden jatkovalmistelun pysyvien kustannussäästöjen aikaansaamiseksi palvelutasoa ja toimintavalmiutta laskemalla.”

Pelastuslaitokselta edellytetty sopeutusohjelma on koottavissa seuraavista toimenpiteistä:

Vaihtoehtoja pysyviksi rakenteellisiksi muutoksiksi ja sopeutustoimenpiteiksi. Säästöt ulkoisista kuluista talousarviossa 2027	
Eskolan paloaseman sulkeminen ja toimintojen siirto Kannuksen asemalle. Säästö n. 10 000€ muodostuisi materiaalihankintojen vähentämisestä, ICT kustannuksista, palvelun ostoista. Asemasta ei makseta vuokraa. Asemalla ei ole varallaoloa.	10000
Ullavan paloaseman sulkeminen: (yht. n. 122 000€) Raamiin vaikuttavat säästöt: ulkoiset kulut 84 093€, josta varallaolo 53 693€ erillisellä rivillä omana toimenpiteenä. Varallaolon lakkauttamisen lisäksi syntyisi säästöä yhteensä 30 400€, mikä koostuisi ICT kustannuksista, palveluiden ostoista, aseman henkilöstön harjoittelusta ja materiaalihankinnoista. Lisäksi säästyisi myös sisäiset kulut 38 000 € (mm. vuokra), mikä ei vaikuta annetun raamin saavuttamiseen.	30400
24/7 varallaolon lakkauttaminen ensilähdön asemalta (Ullava)	53692
24/7 varallaolon lakkauttaminen perustason asemilta (Halsua, Lohtaja, Lestijärvi)	153636
Varallaolovahvuuden kesäajan korotuksesta luopuminen kaikilla asemilla	60000
Edellisten lisäksi säästö kaikkien sivutoimisten asemien varallaolosta siten, että jäljelle jäävä varallaolo kohdennetaan riskiperusteisesti ja ajallisesti.	30 000-125 000
Kertaluonteiset toimet vuodelle 2027	
Palomiehen virantäytön viivyttäminen 5 kk.	25800

Yhteistoimintaneuvotteluissa käsitellyillä asioilla tavoitellaan pysyviä kustannussääntöjä, jotka vastaavat annetun talousarvioraamin ylittävää kulukasvua vuoden 2027 talousarviossa. Pelastustoimen osalta yhteistoimintaneuvotteluiden tulosten mukaisia toimia valmistellaan seuraavaksi pelastustoimen palvelutasopäätöksen ja toimintavalmiuden muutoksiksi turvallisuus- ja pelastuslautakunnassa, josta ne viedään edelleen aluehallitukseen ja aluevaltuustoon päätettäväksi. Sopeutusohjelman jatkaminen tarkoittaa todellista tarvetta pienempää ja voimassa olevaa palvelutasopäätöstä alhaisempaa investointitasoa tulevina vuosina. Lisäksi mahdollisina toimenpiteinä ovat valmiuskustannusten laskeminen, kuten varallaolon vähentäminen ja toimipisteiden sulkeminen.

Sopeutusohjelmaan valittavista toimenpiteistä riippuen säästöt eivät muodostu täysimäärisesti vuodelle 2027. Muun muassa vuokratiloista luopuminen muodostaa tilanteen, että säästöt eivät realisoidu täysimääräisesti vuodelle 2027.

Eskolan paloaseman sulkeminen ei johtaisi sivutoimisen henkilöstön irtisanomisiin, koska henkilöstölle tarjottaisiin mahdollisuutta siirtyä Kannuksen asemalle. Eskolan paloasema ei ole pelastuslaitoksen päätoimisen henkilöstön työhöntulopaikka. Ullavan paloaseman sulkeminen johtaisi sivutoimisen henkilöstön irtisanomisiin sekä päätoimisen asentajan töihintulopaikan siirtymiseen. Varallaoloon kohdistettaisiin merkittäviä leikkauksia.

Esitetyt muutokset ja palvelutasopäätösprosessi
Aluehallituksen päätöksen 5.10.2026 § 214 ja mainittujen taloudellisten reunaehtojen toteuttamiseksi pelastustoimen palvelutasoon ja toimintavalmiuteen kohdistuu muutospaineita. Hyvinvointialueen aluevaltuuston tehnyt pelastustoimen palvelutasosta 2026-2029 päätöksen 3.11.2025 § 50. Sopeutusohjelman edistäminen edellyttää muutoksia hyväksyttyyn palvelutasopäätökseen. Vuosille 2026-2029 laadittua päätöstä ei esitetä päivitettäväksi kokonaisuudessaan, vaan sisältöön tehdään muutoksia sopeutusohjelman mukaisesti. Päätökseen esitettävät muutokset on eritelty oheisaineistona toimitettavassa muutokset taulukossa.

Annettujen taloudellisten tavoitteiden saavuttaminen edellyttää ajoneuvokaluston käyttöiän jatkamista sekä ajoneuvomäärän laskemista, mikä on mahdollista, jo vuosina 2023-2026 tehtyjen sopeutustoimenpiteiden jälkeen, vain asemapaikkoja sulkemalla. Muutokset koskevat päätöskohtia, joissa ajoneuvokalustolle on asetettu käyttöikätavoitteita. Päätöksen muutokset koskevat myös asiakohtia, joissa mainitaan paloasemien määrät. Lisäksi muutoksia esitetään palvelutasopäätöksen kehittämisosan toteutusaikatauluihin. Tavoitteiden saavuttaminen edellyttää myös merkittäviä muutoksia sivutoimisen henkilöstön varallaoloon.

Pelastustoimen järjestämisestä annetun lain 613/2021 6 §:n mukaan hyvinvointialueen aluevaltuusto päättää pelastustoimen palvelutasosta. Palvelutasopäätöstä tehtäessä on otettava huomioon kansallisesti merkittävät riskit, selvitettävä alueella esiintyvät uhkat ja arvioitava niistä aiheutuvat riskit sekä määriteltävä toiminnan tavoitteet, käytettävät voimavarat, tuotettavat palvelut ja niiden taso. Palvelutasopäätöstä tehtäessä on otettava huomioon myös hyvinvointialueesta annetun lain 12 a §:ssä tarkoitetut valtioneuvoston vahvistamat valtakunnalliset strategiset tavoitteet.

Pelastustoimen palvelutasopäätökseen tulee myös sisältyä suunnitelma palvelutason kehittämisestä. Päätöksen tulee olla voimassa määräajan. Hyvinvointialueen on tehtävä uusi palvelutasopäätös, jos uhkat, riskit tai hyvinvointialueesta annetun lain 12 a §:ssä tarkoitetut valtioneuvoston vahvistamat strategiset tavoitteet muuttuvat oleellisesti. Hyvinvointialueen on pyydettävä palvelutasopäätöksestä ennen sen hyväksymistä Lupa- ja valvontaviraston lausunto. Aluevaltuuston hyväksymä palvelutasopäätös on toimitettava Lupa- ja valvontavirastolle.

Hyvinvointialueen hallintosäännön 23 §:n mukaan turvallisuus- ja pelastuslautakunnan tehtävä on valmistella hyvinvointialueen pelastustoimen palvelutasopäätös aluehallitukselle ja edelleen aluevaltuuston hyväksyttäväksi. Suunnitellut palveluverkkoa, henkilöstöresursseja ja toimintavalmiutta koskevat muutokset vaikuttavat olennaisesti voimassa olevassa palvelutasopäätöksessä määriteltyihin palveluihin, niiden tasoon, käytettäviin voimavaroihin ja riskien perusteella asetettuihin tavoitteisiin. Siksi muutosten vaikutukset on arvioitava palvelutasopäätösprosessissa. Prosessin päätteeksi aluevaltuusto tekee Pelastustoimen järjestämisestä annetun lain 613/2021 6 §:n mukaisesti päätöksen pelastustoimen palvelutasosta.

Muutosten vaikutustenarviointi
Oheisaineistona toimitetussa riskianalyysin koosteessa sekä vaikutusten arvioinnissa nostetaan esille muutosten tunnistettuja mahdollisia vaikutuksia. Palveluverkon ja toimintavalmiuden muutosten valmistelun lähtökohtana on oltava alueen ajantasainen riskianalyysi sekä sen pohjalta tehty päätös palvelutasosta. Riskianalyysissä tarkastellaan alueen uhkia, onnettomuusriskejä, niiden todennäköisyyttä ja mahdollisia seurauksia sekä pelastustoimen kykyä vastata erilaisiin tehtäviin eri puolilla hyvinvointialuetta. Muutosten vaikutuksia on arvioitava suhteessa riskien alueelliseen jakautumiseen, tehtävämääriin ja -tyyppeihin, toimintavalmiuden toteutumiseen sekä henkilöstön ja kaluston tosiasialliseen saatavuuteen.

Arvioinnissa on otettava huomioon myös poikkeukselliset tilanteet, samanaikaiset tehtävät, pitkät etäisyydet, vuodenaikojen vaikutukset sekä mahdolliset häiriöt muiden palvelujen tai resurssien saatavuudessa. Riskianalyysin perusteella on tunnistettava, missä määrin suunnitellut muutokset vaikuttavat pelastustoimen kykyyn ehkäistä onnettomuuksia, rajoittaa niiden seurauksia ja pelastaa ihmisiä, omaisuutta ja ympäristöä. Arvioinnissa on tarkasteltava sekä muutosten välittömiä vaikutuksia, että niiden mahdollisia pidemmän aikavälin vaikutuksia palvelujen saatavuuteen ja toimintavarmuuteen.

Palveluverkkoa ja toimintavalmiutta koskevien muutosten tavoitteena on sovittaa pelastustoimen voimavarojen käyttö taloudellisiin reunaehtoihin siten, että toiminnan vaikuttavuus, lakisääteisten velvoitteiden täyttäminen ja alueen asukkaiden turvallisuus voidaan turvata. Pelastustoimen palvelut suunnitellaan siten, että ne toteutuvat yhdenvertaisesti ja laadukkaasti sekä valtakunnallisesti että alueellisesti.

Mahdolliset varallaolojärjestelyistä saatavat säästöt on arvioitava suhteessa niiden käyttämisestä saataviin toiminnallisiin hyötyihin ja vaihtoehtoisiin tapoihin ylläpitää henkilöstön osaamista, motivaatiota ja operatiivista suorituskykyä. Varallaoloon kohdistuvien leikkausten vastapainona esitetäänkin panostuksia

sivutoimisen henkilöstön osaamisen kehittämiseen ja suorituskyvyn kehittämiseen.

Päätösehdotus

Turvallisuus- ja pelastuslautakunta: 1. tekee esittelyn ja taustamateriaalin pohjalta esityksen sopeutusohjelman sisällöksi sekä toimintavalmiuden- ja palvelutasonmuutoksiksi aluehallitukselle ja edelleen aluevaltuustolle päätettäväksi. 2. antaa pelastusjohtajalle oikeuden tehdä palvelutasopäätösluonnokseen teknisiä korjauksia tehtyjen valintojen pohjalta.

Päätös

Lautakunta päätti yksimielisesti, että asia palautetaan valmisteluun. Lautakunta pyytää tarkemmat selvitykset mahdollisista uusista esille nousseista säästökohteista. Lautakunta totesi, että aluehallituksen edellyttämät säästöt tulee löytää muualta kuin paloasemaverkoston karsimisesta. Pöytäkirjan pykälä tarkastettiin ja hyväksyttiin kokouksessa.

Merk. Tiia Horila poistui asian käsittelyn aikana klo 20:15.